

slovenske kulturne akcije

L. X. 9 EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. 7. 63

NAŠA PRIKLJUČITEV CIRILMETODIJSKEMU JUBILEJNEMU LETU

L. 863 sta sveta brata Ciril in Metod prišla na poziv moravskega kneza Rastislava iz bizantinskega carskega Konstantinopla na Moravsko in začela s svojim misijonskim delom med Slovani. S sabo sta prinesla že slovenske črke, ki jih je izumil sv. Ciril, in začela prevajati v slovanski jezik svoje knjige. Postala sta apostola Slovanov, katerim sta odprla pot iz poganstva v krščanstvo, ter začetnika slovanskih književnosti.

Ta zgodovinski dogodek, ki se je začel pred 1100 leti, je po svojih duhovno-kulturnih posledicah postal eden najvažnejših v evropski zgodovini srednjega veka, kajti množice tedaj poganskih in napol poganskih slovanskih plemen je pripeljal v sodobni evropski kulturni krog, jih napravil kristjane in tako ohranil tudi kot Slovane.

Vsi slovanski narodi praznujejo ta letošnji jubilej. V evropskih domovinah, kakor tudi v emigraciji. Cerkvene, narodne in znanstvene ustanove ne samo Slovanov, tudi Nemcev in drugih, prirejajo masovne manifestacije in znanstvene kongrese. Časti se spomin na sv. brata in žrtvujejo se naporu za resničnejše spoznavanje njune dobe in njunega poslanstva. Omenimo naj še to, da je tik pred smrtjo papež Janez XXIII, papež zedinjenja kristjanov, blagoslovil temeljni kamen Zavoda sv. Cirila in Metoda v Rimu, in ob tisti priliki podpisal posebno pismo vsem slovanskim škofom na svetu ter imel pred dostojanstveniki vseh slovanskih narodov, ki so se slovesnosti udeležili, poseben nagovor za nadaljevanje apostolata sv. slovanskih bratov.

SKA se hoče z večerom dne 20. julija priključiti temu jubileju. Kot znanstveno kulturna organizacija hoče pokazati na velike uspehe sodobnih slovenskih raziskavanj problemov ob svetih bratih ter še posebej njuno zvezo z začetki slovenske književnosti, kakor jo je videti v naši prvi zapisani besedi — v frizijskih spomenikih. Po udarili bi radi delež Slovencev pri njunem apostolskem delu; kaj sta onadva prejela od nas in kaj mi od njiju. Posebno pa še, kako je danes z njuno dediščino pri nas. Ta je najbolj vidna v tem, da je lani ustanovljena ljubljanska nadškofija po svojem prvem nadškofu dr. A. Vovku izbrala za svoja nebeška zaščitnika sveta brata Cirila in Metoda.

Zato bomo v drugem delu reproducirali nekaj slušnih prizorov iz ljubljanske stolnice, posnetih ob tem zgodovinskem ustoličenju, kar nas bo z imeni svetih zaščitnikov spominjalo na prvo slovensko nadškofijo sv. Cirila in Metoda na slovanskih panonskih tleh. Direktorju č. g. Antonu Oreharju se za odstopitev in za dovoljenje najlepše zahvalujemo.

td

Ob smrti prvega ljubljanskega
nadškofa
Mgr. Dr. h. c. Antona Vovka,
se žalosti vseh katoliških
Slovencev pridružuje tudi SKA.

Ko je bilo za ustanovitev slovenske panonske nadškofije že vse pripravljeno, se je sv. Metod v spremstvu dvajsetih slovanskih panonskih velikašev vrnil v Rim. Rim še ni videl tako velike manifestacije slovenske zavednosti in moči. Papež je jeseni 869 Metoda posvetil v nadškofa in ustanovil panonsko nadškofijo kot obnovljeno nadaljevanje nekdanje sremške nadškofije, ki je bila l. 504 po poganskem navalu opustošena in zaprta. Panonski Slovenci so slavili največje versko in državno zmagovalstvo. Papež Hadrijan II. je pomenljivo pisal:

„O vas smo slišali duhovne radosti... Vi pa, preljubljeni sinovi, poslušajte božji nauk, ki vam je bil v poslednjem času izročen v vaše zveličanje, da v domačem jeziku razumljivo poučeni obrodite vreden sad in prejmete neminljiv venec zmage“.

Slovenci smo izmed vseh Slovanov najprej javno častili sv. Cirila v javnem bogoslužju s slovanskimi bogoslužnimi molitvami in pesmimi, ki so še danes ohranjene v rokopisih starih glagolskih brevirjev. Še danes je v njih ohranjen značilni pečat naše slovenske govorice z našimi slovanskimi besedami. Med njimi je pristno slovenski vzdih, da bi hodili po „svetniških stopinjah svetega Cirila in po njegovi priprošnji utegnili priti k večnim radostim“.

Prof. dr. France Grivec,
apostolski protonotar.

ŠESTI KULTURNI VEČER SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE
bo v soboto dne 6. julija 1963 ob 19 uri v salonu Bullrich,
Sarandí 41.

PRIKLJUČITEV SKA JUBILEJU SV. CIRILA IN METODA

- I. del DELO SVETIH BRATOV IN SLOVenci
(Dr. Tine Debeljak)
- II. del USTOLIČENJE Dr. h. c. ANTONA VOVKA ZA
PRVEGA NADŠKOFA LJUBLJANSKE NADŠKOFIJE
SVETEGA CIRILA IN METODA
(Slušna reprodukcija)

Prosimo za prostovoljne prispevke.

V tisku

MEDDOBJE šte. 3

Pred izidom

Karel Mauser
LJUDJE POD BIČEM
Roman

Izšlo je:

Marko Kremžar
SIVI DNEVI
Črtice

Kronika

— Za tiskovni sklad GLASA so darovali: č. g. dr. Milan Kopušar, USA, 9 dol.; mons. dr. Jakob Ukmar, Trst, 1 dol.; g. Lojze Zorenč, Cleveland, 2 dol.; g. ing. Ivo Kertelj, Padova, 500 lir; gđ. N.N., Ramos Mejia, 100 pesov; g. Ivan Breclj, Castelar, 90 pesov. — Vsem iskrena zahvala!

PETI KULTURNI VEČER

V soboto 6. t. m. se je v okvirju zgodovinskega odseka SKA vršil kulturni večer, posvečen Beneški Sloveniji. Večer je odprl dr. Tine Debeljak in predstavil prvega predavatelja ravnatelja meščanske šole g. Rudolfa Wagnerja kot pisca uspešne antologije o Beneški Sloveniji, ki je izšla pred vojno v založbi slovenskih učiteljev, in kot Slovenca, ki je štirikrat prehodil Beneško Slovenijo, prvič pred 50 leti. Wagner je temeljito sestavil svoj zemljepisni in zgodovinski pregled. Nazorno je približal našim očem Beneško Slovenijo z gorami, dolinami in vasmimi ter mesti, življenje na deželi in v brdih, označil glavne reke Ter, Nadižo, Belo, Idrijo ter doline ob njih, razkosanost ozemlja, ki je tudi vzrok raznim dialektom. Nato pa je prešel na zgodovinski del, začenši od keltskih prednikov na tej zemlji do Langobardov in Rimljanov in do posedbe Slovencev. Glavni del je bil posvečen zgodovini teh Slovencev pod Oglejčani, Franki, feudalci, do italijanske beneške oblasti, ki je trajala 400 let, pa do 100 let avstrijske zasedbe do l. 1866, ko so si ti Slovenci sami v plebiscitu izvolili Italijo za domovino. Največji poudarek pa je Wagner dal na pravno samostojnost Beneških Slovencev, na njih ljudsko samoupravo, ki jim jo je Italija obljubila, pa ne držala. Nato je zgodovino potegnil do prve in druge svetovne vojne, pa po njej do zadnjih dogodkov, ko se ustanavlja Furlansko-Juljsko upravna enota. Za konec je podal pregled slavnih Beneških Slovencev in zaključil vrsto z msgr. Trinkom, katerega obdelava je bila namenjena drugemu predavatelju.

Po odmoru je dr. T. Debeljak predstavil drugega predavatelja č. g. Stefana Tonkliča kot krajana, ki je rojen na sami bivši meji med Benečijo in Avstrijo, ki je pesnik vsaj treh zbirk ter sorodna duša po poklicu, refleksivni liriki in domoljubnem navdušenju, pač najbolj poklican, da predstavi lik beneškoslovenskega narodnega voditelja. Č. g. Tonkli se je sicer opravičeval, da ne bo mogel podati kritične sistematične študije o pesniku, temveč bo pač govoril o njem, kakor ga je doživljal in razumeval iz svojega kraja in razmer. Podal je oznako Trinka kot duhovnika, bogoslovca, pesnika, glasbenika, lingvista, filozofa, zgodovinarja in narodnega voditelja sploh, zlasti pa vzgojitelja cele generacije beneškoslovenskih duhovnikov, kar je njegova največja zasluga. Vse to je spremljal s svojo živo besedo, s spomini znancev

Obrazi in obzorja

Dr. Franc Gnidovec

O VERODOSTOJNOSTI ŽITIJ KONŠTANTINA IN METODIJA

Kakor vemo, sta temeljna vira za poznavanje življenja in dela svetih bratov Cirila in Metoda njuna staroslovanska pisana življenjepisa, ki sta znana pod imenom ŽITJE KONŠTANTINA (ŽK) in ŽITJE METODIJA (ŽM). Nastala sta v drugi polovici 9. st., prvemu kmalu po smrti sv. Cirila (869) še s sodelovanjem nadškofa Metodija, drugi pa nedolgo po Metodijevi smrti (885). Bili so slavisti, ki so osporovali verodostojnost teh virov (Brückner), toda po današnjih razpravah (prof. Grivca, Vašice, N. van Wijka ter zgodovinarjev Dvornika itd.) je njuna verodostojnost izpričana ter pomenita „najboljši literarno-zgodovinski slovanski in bizantinski dokument iz 9. stoletja“. V lepem slovenskem prevodu ju je izdal prof. Grivec pri Družbi sv. Mohorja l. 1936 pod naslovom Žitja Konstantina in Metodija. Rektor slovenskega semenišča in Rožmanovega zavoda v Adroguetu dr. Fr. Gnidovec je od svoje strani podkrepil njuno verodostojnost v razpravi, ki je zelo malo znana in zelo redka, ker je izšla v omejenih izvodih kot disertacija l. 1942 v Ljubljani, pod naslovom „Vpliv sv. Gregorija Nazianskega na sv. Cirila in Metodija ter njuno Žitja“ (str. 68). Ker verodostojnost teh virov pomeni temelj za resničnost zgodovinskega pojava sv. Bratov, zato ponatiskujemo izsledke njegovega raziskovanja.

Omenili smo vprašanje verodostojnosti Žitij, naših prvenstvenih virov. Rekli smo, da o njuni verodostojnosti zgodovina več ne dvomi. Da Žitji resnično izhajata iz zgodovinskega okolja, kateremu se pripisujeta, iz dobe neposredno po sv. Cirilu in Metodu, nam dokazuje njuna nepretrgana slovstvena tradicija (literarno-zgodovinski dokaz), njun jezik (filološki dokaz) in njuni zgodovinski podatki iz dobe 9. stol., ki so zgodovinsko zanesljivi in more tako o njih poročati le sodobnik (zgodovinski dokaz). Tem razlogom verodostojnosti Žitij se naposled pridružuje še bogoslovni dokaz. Njuno verodostojnost namreč potrjuje tudi izid te razprave.

Da je bil pisatelj Žitij iz neposredne bližine sv. bratov, nam priča vse njegovo poročanje o njima v Žitjih. Njegovo poznanje obeh »učiteljev« je bilo tako popolno, da sega celo v območje Cirilovega osebnega življenja, da mu ni bilo neznano niti njegovo iskreno razmerje do sv. Gregorija Nazianskega. O tem namreč izrečno poroča in ga prav posredno obe Žitji dokazujeta.

Še bolj naravnost in trdno pa nam ta razprava dokazuje nepokvarjenost vsebine in oblike Žitij preko cele dobe preteklega tisočletja. Žilji sta v tem pogledu zelo pristni, ko sta celo tekstno tako verno ohranjeni, da nam v njima na mestih, ki so odvisna od Gregorija Naz., še danes iz staroslovenskega besedila proseva grško Gregorijevo besedilo; tudi njun teološki nauk je ostal čist, da iz njega še danes odsevajo sledovi patristične teologije. Ravno ta nepokvarjenost nauka je tudi močna priča nepokvarjenosti celotnih Žitij. Saj nam znanstvena izkušnja zadnjih desetletij dokazuje, da bi ob kakršni koli pokvarjenosti Žitij tudi teološki nauk v njih ne mogel ostati čist. Ko so si namreč neteologi dovolili samo malenkostne, na videz boljše spremembe, so teološki smisel na teh mestih pokvarili bistveno.

Pisatelj Žitij je bil izobražen učenec Ciril-Metodijeve šole, teolog. Pravilno v tem pogledu sklepate Prochazkova in Sucha na izobrazbo pisatelja ŽM. Poročanje takega pisatelja mora biti verodostojno. Po našem mnenju verodostojnost Žitij lepo dokazujeta tudi njuna odvisnost od Gregorija. Pisatelja Žitij se namreč nista ukvarjala z legendarnimi bizantinskimi hagiografijami in tam iskala vzorov, ampak z resnimi in zgodovinsko pomembnimi deli sv. Gregorija Bogoslovca. Tega sta se naučila ceniti in sta ga spoznala v šoli svojih učiteljev

in svojimi ter zlasti plastično prikazal življenje med beneško slovenskimi duhovniki, ki jim je bil Trinka vse. Namesto sistematične hladne oznake, kot smo jih brali že

toliko prav ob Trinki, je dal č. g. Tonkli toplo podobo beneškega duhovnika-rodoljuba. Obe predavanji sta

Cirila in Metoda, katerima pišeta življenjepise, črpajoč pri istem Gregoriju, in jima tako vračata, kar sta od njiju prejela. Zaradi izobrazbe pisatelja si ne smemo drzniti nad njegovo zgodovinsko verodostojnostjo zdvajati in podtikati legendarnost življenjepisu takega pisca.

Zgodovinarji in slavisti se ob Žitjih Konstantina in Metodija vedno vračajo k vprašanju o pisatelju Žitij in ga skušajo natančneje določiti: Ali sta dva ali eden? Kakšna je bila njegova izobrazba, in narodnost? Kateri je izvirni jezik — grški ali slovanski?

Pisatelj ŽK in ŽM je obvladal grški jezik in sam poznal spise sv. Gregorija Naz., zlasti njegove najlepše penegirične govore. Zato moramo pisatelja pač iskati med učenci, ki so prišli s sv. bratom iz Carigrada. Malo je verjetno, da bi v grškem jeziku pozneje vzgojeni tako poznal grške spise Gregorijeve in obvladal duha grškega jezika, da bi mogel v grščini izražene Gregorijeve lepe misli tako točno podati v slovanskem jeziku. S tem je izključeno mnenje, da je ŽM pisal Gorazd, kakor je mislil Šafarik, ali kateri drugi Metodijev moravski učenec, kakor trdi Weingart.

Glede števila piscev Žitij bi bilo na podlagi te razprave verjetneje, da sta obe Žitji iz rok istega pisatelja. Pri ŽK je gotovo sodeloval brat Metodij, ko je prispeval podatke, ki piscu Žitja samemu niso bili dostopni. To so v Žitju kot tuje sestavine, ki dajejo Žitju poseben značaj in zabrisujejo slog pisatelja samega; v ŽK je tak del iz drugih rok uvod, ki gotovo ni bil sestavljen v naglici ob spisovanju Žitja. Iz tega je razumljiva razlika med obema Žitjima. Važno pa je, da pisatelj v obeh Žitjih uporablja govorniška mesta iz panegirikov sv. Gregorija Naz., ki ga je vsekakor moral dobro poznati. Tako je najprej spretno črpal iz Gregorija pisatelj ŽK. ŽM je bilo spisano po tem. In vendar prav tako in v še večji meri tudi porablja Gregorija (iz govora na Atanazija): enako učinkovite govorniške oblike in za vsa zasnova značilne misli. Tako je odvisnost ŽM od Gregorija še večja kot pri ŽK, a velika pri obeh. Ali ne govori to dejstvo za to, da je tu roka istega pisatelja?

Tako je mnenje o enem piscu Žitij zgolj s stališča odvisnosti od Gregorija verjetno. Sicer so res med obema Žitjima razlike, a so med njima — v kolikor sta delo pisatelja samega in ne gre za od zunaj sprejete vrvice — tudi nekatere podobnosti. Seveda kljub vsem podobnostim med Žitjima v tem vprašanju ni mogoče s trdno izvestnostjo odločiti, ker je podobnost mogoče razložiti tudi kot odvisnost ŽM od ŽK, ki ga je pisec ŽM gotovo imel pred seboj. Prav tako bi njuna medsebojna podobnost in isto črpanje iz Gregorija bili razumljivi na podlagi iste književne šole Cirilove, iz katere je gotovo pisec enega kot drugega Žitja izšel. Vsekakor je zato v tem vprašanju to najbolj varna in gotovo prava, čeprav morda ne še dokončna rešitev: Obe Žitji sta iz iste književne šole Cirilove, bodisi istega ali različnega pisatelja.

Glede izvirnega jezika Žitij odločujejo za staroslovanski jezik zgodovinske razmere, v katerih sta bili Žitji spisani: Med Slovani in za Slované je to pisano, saj obe Žitji izrečno poudarjata v primeru z drugimi »naš rod«, kjer sta sv. brata celo uvedla slovansko bogoslužje. Res smo sicer videli, kako v nekaterih mestih Žitij proseva grško Gregorijevo izražanje; nekatere besede so čisto prevedene iz grškega. To so v Žitjih deli, ki so po svojem prvotnem izvoru gotovo grški, saj so v Gregorijevih grških spisih. Enako so zapiski, ki jih je piscu ŽK dal na razpolago Metodij, skoraj gotovo najprej bili grški; iz njih smo videli ob primerjanju z Gregorijem etimološke in teološke grške osnove. Toda ta po izvoru grška mesta je pisec Žitij kar sproti porabljal v slovanski besedi, s katero jih je izredno točno podal. To pa predpostavlja poleg popolnega obvladanja grškega jezika in grške književnosti nič manjšo spretnost v slovanski besedi, združeno v istem pisatelju. Poleg tega je pisatelj moral biti izobražen teolog. To je bil torej eden najboljših učencev sv. bratov, ki ju je spremljal že iz Carigrada.

Z ugotovitvijo, da so na ŽK in ŽM vplivali spisi sv. Gregorija Naz., je odkrit grški vir, ki ga znanost doslej vsaj v tem obsegu ni opazila. Nikakor pa po vsem tem ta odvisnost sv. Cirila in staroslovenskih Žitij od Gregorija ne zmanjšuje velike izvirnosti sv. bratov, namreč prav značilno osvetljuje, kako sta v 9. stol. samostojno obnovila tradicije velikih vzhodnih cerkvenih očetov 4. stoletja; vplive davne tradicije sta svojstveno sprejemala in samostojno preoblikovala. Tako sta se usposobila za veliko apostolsko in književno delo, ki sta ga izvršila.

je dal č. g. Tonkli duhovnika-rodoljuba. Obe predavanji sta

Debata po obeh predavanjih je pričala, da so poslušalci z užitkom, pazljivostjo in s svojimi mislimi spremljali živo besedo.

Večer je zelo lepo uspel.

odmevi

V VESTNIKU, glasilu protikomunističnih borcev je urednik Pavle Rant napisal nekaj besed o knjigah naše založbe. O *Beličičevi Novi pesmi* naslednje: „Beličič je pesnik in pisatelj, ki se v obmejnem Trstu bori za čisto slovenstvo. Bori kakor pred leti doma, bori v bolečinah, ko gleda domovino skorajda skozi okno, bori v solzah, ko se spomni prijateljev, ki so odšli preko morja. Njegova knjiga... je res pesem slovenske besede, je zvonjenje in donenje, je srečanje s slovensko zemljo, nje gorami in rožami, potoki in drevesi. Je branje za kateri koli večer sredi ameriškega vrveža, še posebno takrat, ko si želiš oddiha, zahočeš spominov na dom in domovino, je prelepa pesem v tako čudoviti slovenščini, da nam danes že tu pa tam kakšen stavek ali beseda kar tuje zazveni. Se pravi: oddaljujemo se od slovenščine, ki bi nam morala zveneti v ušesih, ako se zalotimo pri takšnih ugotovitvah.“

O *Majcenovih Povesticah* pa piše: „so izbor del pisatelja in dramatika, živečega v domovini. Tine Debeljak jih je zbral, da tako preko slovenstva v svobodi ohrani slovenstvu sploh enega izmed draguljev slovenske literature. Zbral, kakor že preje Preglja in Velikonjo. Z vsemi tremi je hotel poleg ohranitve znanstvu tudi poudariti pisateljsko delavnost mož, ki jih je danes domovina od nje oblastniki zavrgla, češ da ne spadajo med „pravoverne“. To se pravi: največ narediš proti režimu doma, ako kupiš vsaj tisto knjigo, ki doma iziti ne sme; to je sila preprost zaključek. V Majcenovem primeru je tudi še en poudarek več: pisatelj je izgubil sina edinca na poti čez Ljubelj.“

† AKADEMIK UNIV. prof. dr. A. SOVRE Umrl je v Ljubljani član akademije znanosti in umetnosti univ. prof. dr. Anton Sovre, znani slovenski prevajalec klasičnih vedel ter slovenski slovničar in filolog. Med vojno je bil ranjen v glavo, bil je profesor na srednjih šolah, za jugoslovanske gonje pregnan v Srbijo, bil prosvetni inšpektor v ministrstvu, med okupacijo nadzornik pri bančni upravi, ves čas pa odlični pesniški prevajalec takih svetovnih del, kakor so bile Izpovedi sv. Avgustina, tragedije Sofokleja in Evripida, Kralj Ojdid, Aristofanove komedije, Plutarhove, Herodotove zgodovine, latinske pravljice Amor in Psyche, Horaca, Platona, Marka Avrelija, tudi iz angleščine znane Poeeve balade o krogarju itd. Višek njegovega dela pa je celotni prevod v verzih Homerjeve Ilijade in Odiseje. Prevajal je tudi v latinščino (Prešerna...), pa iz nemščine Prešernove sonete itd. itd. Še pred drugo vojno je Mohorjeva družba poslala Sovreta na Grško, da se pripravi na pisanje velike Grške zgodovine. Napisal je resnično monumentalno knjigo Stari Grki, v kateri je pokazal vse svoje izredno poznanje antične kulture. Sodeloval je tudi v družbi slovenskih čitankarjev za izboljšanje pouka slovenščine na gimnazijah. Čudno je bilo, da pri takem znanju in pri uspehih, ki jih je imel pri seznanju Slovencev z antično kulturo, ni hotel nikoli delati doktorata. Tega je napravil šele po drugi svetovni vojni ter takoj dobil stolico za grški jezik in kulturo na univerzi, obenem pa je bil imenovan tudi za člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Deležen je bil tudi ene največjih literarnih nagrad. Zdaj je umrl. Njegovo vrzel bo težko nadomestiti, dasi se zdi, da je v dr. Kajetanu Ganterju vzgojil dobrega učenca.

MIGUEL UNAMUNO NA SOŠKI FRONTI l. 1917.— Veliki španski filozof, dosmrtni rektor salamanske univerze, je bil dvakrat v Italiji, o čemer se pa do zdaj ni veliko vedelo. L. 1954 je pisal o tem prof. M. García Blanco. Prvič je bil tam l. 1899 kot mlad zaročenec, drugič pa je bil tja poklican od italijanske vlade med prvo svetovno vojno l. 1917, da obišče skupno z Azafno, Casarom, Bello in Rusiñolem — *soško fronto*. O tem obisku je napisal več člankov, ki so izšli v španskih in argentinskih listih, in iz katerih se vidi, da je bil na Soči, Piavi, na Krasu, ki ga spominja aragonske planote, se vkrca na San Michele in blizu Miramara gledal na Trst, ..., la irredenta“.

Ameriški pisatelj Cornelius Ryn, ki je napisal zelo uspeli roman *The longest day*, ki je doživel tudi filmsko priredbo, piše zdaj nov roman *The Last Battle*, o zadnji bitki za Berlin. Zato zbira gradivo pri vseh živih udeležencih, ki mu jih tudi dajejo, razen — Žukova, ki se je zaprl vase. Zanimivo je, da so mu Rusi dali pogled v arhiv in tudi sicer dali razne podatke. Tako je maršal Sokolovski priznal, da so našli Hitlerjeve ostanke v berlinskem bunkerju, katerega so zavzele sovjetske čete. Truplo ni zgorelo do nespoznanja, tudi obraz ni bil ves razbit, čeprav si je poglaval strel v glavo. Del čeljusti je bil le malo pokvarjen, tako da je Hitlerjev dentist s lahkoto ugotovil identičnost s Hitlerjevim zobovjem. Ryn je interveniral okrog 50 ruskih generalov, med njimi Konjeva, Rokosovskega, Čufkova, Tolbuhina itd. Gen. Sokolovski je priznal, da se je ob koncu bitke za Berlin prijavil k njemu nemški general Krebs, ki mu je predal orožje, obenem pa tudi Hitlerjev testament, pismo Bormannu in spričevalo o Hitlerjevi smrti.

JUBILEJNO LETO 1963 je posvečeno v Nemčiji bratoma Grimm ob stoletnici izida njunih pravljic. Osrednja proslava bo v Kasslu, kjer sta brata največ živela. Odslej so te pravljice zavzele ves svet.

— Slovenski umetnostni zgodovinar, docent na ljubljanski univerzi in vodja Etnografskega muzeja v Ljubljani dr. Rajko Ložar, ki je bil v domovini tudi znan umetnostni, literarni ter kulturni kritik, med drugim tudi urednik Doma in sveta (1930/31), Kroga, urednik osrednjega znanstvenega Etnografskega vestnika in preko mej znani arheolog itd., je zdaj

vodja javnega muzeja v Manitowoc v državi Wisconsin, v USA. Naslov muzeja je Rahr Civic Center and Public Museum. Letos (1963) je kot direktor ustanove izdal svoje prvo tiskano letno poročilo (Report of the Director for 1957-62), odkar je nastopil 15. 12. 1956 svoje visoko ravnateljsko mesto. Iz izvestja se vidi, da je njegova ustanova neke vrste kulturni center za mesto, najbolj pa so poudarjeni muzej in galerija, pa umetnostna šola ter stalna muzejska razstava. Moderni kulturna ustanova. Prepričani smo, da jo bo ravnatelj postavil na trdne znanstvene temelje ter ji vtisnil svoj delavni pečat umetnostnega, etnografskega in muzejskega strokovnjaka. Veseli smo, da je slovenski znanstvenik dobil področje, ki mu pritiče, in prepričani smo, da je tudi severnoameriški muzej dobil pravega človeka.

— 9. julija je nastopil v Londonu *Veliki balet* (Balet Boljšoj) iz Moskve v londonskem Convent Garden in sicer s klasičnim baletom Čajkovskega *Labodje jezero*. Pri premijeri je bil predsednik angleške vlade Harold Macmillan in gospa, sovjetski veleposlanik in gospa ter sovjetska ministrovka za kulturo gospa Furcova.

— *Še en Slovenec* — kandidat za blaženega. Zagrebški nadškof dr. Šeper je 14. marca t. l. začel škofijski postopek, da se proglasi za blaženega slovenski pater *Vendelin Vošnjak*, ki se je rodil l. 1861 v Velenju in je od l. 1887 služboval kot frančiškan v Zagrebu, kjer je l. 1933 umrl v sluhu svetosti.

— Dr. Niko Kuret, ki je zdaj uslužben pri etnografskem institutu v Ljubljani, se peča posebno ttna v Ljubljani, se peča posebno z znanstvenim problemom mask. V VIII. zv. velike francoske umetnostne enciklopedije je izšel njegov članek o maskah. Za dunajsko revijo je napisal l. 1955 pregled slovenskih mask in dobil nagrado Premio internazionale folkloristico G. Pietre (Palermo). Na prvi evropski folkloristični konferenci v Bruslju l. 1962 je imel predavanje o tipologiji evropskih ljudskih mask, obenem pa je bil imenovan za predsednika evropske komisije za raziskovanje karnavala.

— Koroški „oder mladje“ je po Kostankovem dramskem poizkusu Mrtvo oznanilo in Smolejevi Antagoni šel med kmetsko ljudstvo z igro Mati Tereza, napeto kmečko igro, katere avtor pa ni imenovan. Obenem je „oder mladje“ napovedal tudi svoj bodoči repertoar: Claudel: Marijino

Oznanjenje, Wolfgang Borchet: Zunaj pred durmi, Vladimir Levstik in H. Grün: Kastelka, bralno predstavo Cankarjeve Lepe Vide ter mogoče še Sartreove Umazane roke in Primoža Kožaka Dialogi.

— Umrl je v Ljubljani Drago Potočnik, bivši gospodarski urednik Slovenca in znani gospodarski strokovnjak, ki je bil po drugi svetovni vojni gospodarski svetnik pri ekonomski fakulteti v Ljubljani ter urednik prvega povojnega Priročnega Leksikona.

— *Kocbekove pesmi v italijanski* — so izšle v tržaški reviji „Umana“ (osem pesmi) ter tri in pol strani članka o njem. Prevode in članek je napisal Alessio (Aleš) Lokar (dr. kemije), ki je tudi že preje l. 1961 v reviji Il Ponte predstavil Kocbeka Italiji. O njem pravi, „da je ena najpomembnejših osebnosti moderne Slovenije. Dozdaj je bila njegova aktivnost pogosto razdeljena med politiko in literaturo, zaradi tega je težko reči, kateri del njegovega dela je važnejši. Verjetno bodo znanjci to lažje razčistili kot mi. Sam je nedavno izjavil, da je bil literat, ki so ga zgodovinske okolnosti prisilile, da se je aganziral v politiki.“ Aganziral pa se je tako, da je danes kot politik potisnjen daleč v stran, kakor ga tudi kot pesnika niso hoteli niti tiskati in se je moral zateči v tržaški radio, da je prišel glas njegove muze v javnost. Zanimcem sodba o važnosti o teh dveh njegovih sestavih ne bo težka: poet, ki je zablodil v politiki.

— Geržiničevo pismo založbi Ateneo je iz Glasa v kasteljansčini ponatisnila hrv. revija Studia Croatica (III l., zv. 4/9, ter mu dodala še Geržiničevo dopolnilo, ki ga je na prošnjo za to revijo napisal še posebej. — Vestnik (glasilo slov. protikom. borcev), pa je v štev. 4-5 1963 ponatisnil iz Glasa Debeljakovo oznako Mau-serjevega romana, za kar se mu lepo zahvaljujemo.

— Umrl je pesnik Franc Albrecht v Kamniku, v svojem rodnem mestu. Kot izvirni pesnik je dobil ime z zbirko *Mysteria dolorosa* po prvi svetovni vojni, sicer pa se je uveljavil kot prevajalec, zlasti Goetheja in dram, ter kot urednik „Ljubljanskega Zvona“. Bil je revolucionar že spočetka in je bil že 1924 določen za komisarja, če bi zmagala Zaloška cesta, po drugi svetovni vojni pa je bil „rdeči župan“ Ljubljane. Sicer pa je bil pred vojno tajnik Pravne fakultete in nekaj časa celo — teološke.